

Mart Võrklaev
Rahandusministeerium
info@rahandusministeerium.ee

Teie: 06.03.2024 nr 1.1-10.1/1140-1

Meie: 25.03.2024 nr 1-6/24-32/2

**Arvamuse andmine avaliku teenistuse seaduse
ja teiste seaduste muutmise seaduse kohta**

Austatud rahandusminister

Täname Teid võimaluse eest avaldada arvamust avaliku teenistuse ja teiste seaduste muudatuste eelnõu kohta.

Riigikogu Kantsleil on eelnõu kohta alljärgnevad märkused ja ettepanekud.

Eelnõu § 1 p 12 (ATS § 20¹) sätestab konkursi korras töökoha täitmise, mille kohaselt tuleb kõik vabad töökohad täita konkursi korras analoogselt ametikohade täitmisega.

Töötajate värbamine ainult läbi konkursi ei ole lõpuni läbi mõeldud. Eelkõige puudutab see poliitilise usaldussuhtega seotud töökohti (näiteks ministrite nõustavad/abistavad töötajad, Riigikogu esimehe/aseesimehe ja fraktsioonide töötajad), mis tuleb vähemalt osaliselt täita väga kiiresti, et tagada ametikandjate töövõime kohe ametisse asumise hetkest. Kuigi konkursi tähtaeg on lühendatud seitsme päevani, ei ole see sageli piisav. Nende töökohtade puhul tuleks kaaluda erandi tegemist ning lubada nende selliste töötajate tööle võtmist ilma konkursita.

Samuti ei ole alati põhjendatud kohustus ainult konkursi kaudu tööle võtta töölepingu alusel töötavaid liht- ja oskustöölisi, näiteks majahoidjad, töölised, koristajad, erinevad oskustöölised, tehnikud jne, aga ka ministri/RK juhatuse liikmete autojuhid – nende leidmiseks on palju efektiivsem teha sihtotsinguid, sihtpakkumisi, kasutada Töötukassa tuge jne.

Teeme ettepaneku lisada seadusesse teatud erandid, mille puhul asutuse juht võib otsustada konkurssi mitte teha ning sobiva töötaja leidmiseks kasutada muid värbamismeetodeid (nt täiendades § 16 lõiget 8).

Eelnõu § 1 p 21 tunnistab kehtetuks ATS-i paragrahvi 24 lõiked 3–7. Seeläbi ei ole enam seaduse tasemel sätestatud ametikohad või olukorrad, mille puhul katseaega kindlasti ei kohaldata. Ametiasutusele jääb vabadus kõigil ametikohtadel katseaega kohaldada, mitte kohaldada või lühendada (ATS § 24 lg 2). Kehtetuks tunnistatavad sätted pakuvad teenistujale siiski teatavat kaitset või kindlustunnet. Seetõttu võiks kaaluda eelkõige § 24 lõike 4 punktide 1-3 säilitamist mingisugusel kujul.

Eelnõu § 1 p-d 36 ja 37 (ATS § 57). Eelnõu tekstist ja seletuskirjast ei selgu, kas ametniku asendamisel töötaja poolt laieneb sellele töötajale ka streigikeeld või mitte.

Eelnõu § 1 p 29 (§ 33 lg 15) – selles sättes kasutatakse terminit „avalik teenistuja“, mida mujal seaduses ega eelnõus ei kasutata ja mille definitsiooni ei ole toodud. Kõnekeeles juurdunud termini asemel võiks seaduses kasutada „ametnik ja/või töötaja“, kuigi selles sättes pole selge, kas ei peeta silmas mitte ametnikke kitsamas mõttes.

Eelnõu § 1 p 31: ATS-i §-s 39 muudetakse ületunnitöö hüvitamisel kehtivat korda selliselt, et ületunnitöö hüvitamisel eelistatakse esmalt vaba aja andmist, kuid säilib võimalus hüvitada ületunnitöö rahas, st kui mõlemad pooled on nõus. Seletuskirja kohaselt teenib muudatus eelkõige tervisekaitse eesmärki. On põhjust arvata, et valdavalt eelistaksid teenistujad siiski rahalist hüvitust ja muudatuse mõju tervisele on kaheldav (või väike).

Juhime tähelepanu, et ei eelnõus ega kehtivas seaduses ei ole ületunnitöö rahaline ja puhkeajaga hüvitamine võrdses suhtes. Rahaliselt on hüvitus 1,5 kordne palk, ajalises mõttes aga 1-kordne aeg (võrdeliselt ületunnitööle kulunud ajaga). Pigem võiks see suhe olla ajalise hüvituse kasuks või siis vähemalt rahalise hüvitusega analoogiline (1,5-kordne puhkeaeg).

Eelnõu § 6 kohaselt jõustub seadus 2025. aasta 1. juulil. Samas eelnõu § 1 punkt 51 (ATS § 134⁸) sätestab, et valdkonna minister analüüsib hiljemalt 2028. aastal 2025. aasta 1. jaanuaril jõustunud käesoleva seaduse § 61 lõike 5 muudatustega kaasnevat mõju. Samas ei nähtu eelnõust, et § 61 lõikel 5 oleks üldisest tähtajast erinev jõustumise aeg.

Tehnilised märkused:

§ 1 p 14 – siin tuleks peaks sõna „alluvate“ olema ainsuses („alluva“.).

§ 1 p-d 30 ja 31 peaks paiknema tagapool p-st 32.

§ 1 p 43 (§ 65 lg 2¹) – siin räägitakse ekslikult „ametiasutisest“, mitte „ametiasutusest“.

§ 1 p 51: ATS-i § 134⁵ on juba täidetud, mistõttu peaks täiendav jagu algama §-ga 134⁶.

ATS-i rakendussätte § 134⁶ kohta on seletuskirjas märgitud: „Kui eelnõu jõustub 1. jaanuaril 2025. a, tooks viieaastase rakendamine kaasa olukorra, kus kõigi ametiasutuste struktuuriüksuste juhtide teenistustähtaeg lõppeks 31. detsembril 2029. a. Arvestades, et avalikus teenistuses on selliseid juhte hinnanguliselt 770, tooks nii paljude konkursside korraldamine ja värbamine kaasa väga suure töökoormuse ning asutustel on keeruline teha põhjendatud ja mõistlikke valikuid.“

Juhime tähelepanu, et ATS-i planeeritava § 23 lõike 2 punkti 3¹ kohaselt ei lõpe 2029. aastal mitte *kõigi* ametiasutuste struktuuriüksuste juhtide teenistustähtaeg, vaid ainult valitsusasutuste omadel. Eelnõu väljatöötamiskavatsuses oli märgitud, et arv 770 hõlmab kõiki avaliku teenistuse keskastme juhte, aga eelnõu puudutab ainult *valitsusasutuste* keskastme juhte, mistõttu peaks see arv olema eeldatavalt väiksem.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Antero Habicht
direktor

Silver Sära
6316360, silver.sara@riigikogu.ee